

SPIS TREŚCI

MEDIUM

• **Krótką historią pasteli.** Pastele służące do poprawiania rysunku – XV wiek. Renesansowa „metoda suchych kolorów”. Pastele w XVI wieku. Barok. Rysunek trzema kredkami. *Rysunek, linia i ruch* 6-7

• **Narodziny pasteli jako medium.** Rokoko: narodziny pasteli. Pastele kładzione warstwami, tak jak farba olejna. Romanizm i jego prekursorzy. Impresjonizm: nowe tematy i techniki. Edgar Degas. Postimpresjonizm: Gauguin, Toulouse-Lautrec i Odilon Redon. Wiek XX: symboliści i ekspresjoniści. *Forma: eksplozja kolorów* .. 8-9

• **Czym są pastele?** Nieograniczone możliwości medium pastelowego. Rysunek czy obraz? Odwieczne pytanie. Światłocien – wspólna właściwość pasteli. Pastele mają wielu mistrzów. Ważne problemy z pastelami. Sposoby konserwacji. *Pigment z czasem odpada* 10-11

• **Różne rodzaje pasteli.** Skład. Stopień twardości. Cechy pasteli miękkich. Zastosowanie zwykłych i bardzo dużych pasteli miękkich. Pastele twarde. Zastosowanie twardych pasteli i kredy. Pastelowe ołówki. Czy wszystkie pastele do siebie pasują? Pastele akwarelowe. Pastele olejne. Kredki świecowe. *Pastele są bardzo kruche* .. 12-13

• **Produkty dostępne w handlu.** Szeroka gama kolorów. Specjalne zestawy do specjalnych zadań. *Ułożenie kolorów w poszczególnych zestawach* 14-15

• **Wykres kolorystyczny** 16-17

• **Dlaczego tyle kolorów?** Suche medium i mieszanki kolorystyczne. Przyczepność pigmentu do papieru. Dlaczego aż tyle kolorów? Zdezorientowany nowicjusz. Sugerujemy okrojone palety. Konieczność łączenia kolorów. *Samodzielne łączenie kolorów* 18-19

• **Pastele, medium kameralne.** Jak trzymać pastele. Uczucia artysty. Podczas malowania. Uczucia i intuicja. Bezpośredniość pasteli. *Intymna relacja między artystą a obrazem: moment stworzenia* 20-21

PODŁOŻA, MATERIAŁY I PRZYBORY

• **Podłoża pod malarstwo pastelowe.** Kolorowy papier do pasteli. Inne rodzaje papieru. Inne podłoża. Faktura podłoża. *Podłoża impregnowane* 22-23

• **Kolorowy papier przeznaczony specjalnie do pasteli.** Papier Canson Mi-Teintes. Gama kolorów Canson Mi-Teintes. Inna faktura z każdej strony. Różne formaty. Inne marki i ich jakość. *Znaczenie papieru wysokiej jakości* .. 24-25

• **Podkładki i sztalugi.** Podkładki różnych rozmiarów. Zastosowanie podkładek. Rozmiar podkładek. Faktura podkładek. Sztalugi. *Pracownia* 26-27

• **Różne materiały.** Fiksatywy. Kijki do opierania ręki. Wiszorki. Bawełniana ściereczka. Wata i patyczki higieniczne. Pędzle. Pilnik lub papier ścierny. Przecinak lub nożyczki. Miękka gumka. Ekierka lub linijka. Papierowe ręczniki lub serwetki. Ołówki, węgiel drzewny i kredki Conté. *Materiały polecane do pracy w plenerze* 28-29

TECHNIKA I PRAKTYKA

• **Rysowanie i kolorowanie pastelami.** Rodzaje linii. Linie praktyczne vs. artystyczne. Kolorowanie bez linii. Przezroczyste warstwy koloru. Nakładanie grubych warstw. *Delikatna natura pastelowych rysików; Rysowanie twardymi pastelami i kredą* 30-31

• **Teoria koloru pigmentów.** Podstawy teorii koloru. Kolorы pigmentów. Pigmenty podstawowe, drugorzędne i trzeciorzędne. Pigmenty dopełniające. Skala

temperatury. *Najczęściej stosowane gamy harmoniczne* ... 32-33

• **Pastelowe mieszanki.** Mieszanki mogą być niezastąpione. Koncepcja i rodzaje mieszanek. Mieszanki pasteli. Fizyczne mieszanki pasteli. Gamy harmoniczne. Malarstwo walorowe vs. koloryzm. *Mieszanka fizyczna z małą ilością koloru* ... 34-35

• **Rozmywanie.** Czym jest rozmywanie? Inne techniki rozmywania. Przybory do rozmywania. Zastosowanie rozmyć. Czy rozmywanie i stapianie można uznać za sposoby mieszania? 36-37

• **Gradacje.** Definicja gradacji. Gradacje wykonane pastelami. Gradacja dwóch i więcej kolorów. Ćwiczenia z gradacji. Rozmywanie gradacji. Kierunek rozmywania. Tworzenie tła z gradacją 38-39

• **Specyficzne cechy pasteli.** Czym jest światłocien? Światło i kolor w ciemności. Kontrasty symultaniczne w światłocieniu. Kontrast i czynniki go wywołujące. Prawidłowe powiązanie kolorów. Pastele dają doskonały światłocien. Świeżość pasteli. *Znaczenie braku precyzji* 40-41

• **Pastele jako medium rysunkowe.** Przedstawianie obiektów trójwymiarowych na płaszczyźnie. Geometria obiektów. Główne linie, kluczowe punkty i perspektywa. Ustalanie planów i sprawdzanie dokładności. Pierwsze linie i kontury. *Mierzenie* .. 42-43

• **Malowanie palcami.** Rozmywanie i mieszanie palcami. Kciuk. Dłoń. Dobry użytek z palców. Nieprawidłowa praca palców. Palce a kierunek rozmywania. Jak pracować. Wycieranie rąk. *Malowanie ołówkami i wiszorkami* .. 44-45

• **Barwa papieru.** Wybór koloru papieru. Wykorzystanie pustych przestrzeni. Podkreślanie tonacji. Wybór koloru kontrastowego. Przezroczyste warstwy koloru. Nakładanie koloru tła na białe podłoże. Bar-

wa papieru może wzmacniać kontrasty poprzez fakturę 46-47

• **Wycieranie.** Poprawki. Poprawianie poprzez wycieranie. Użycie gumki. Uszkodzenie powierzchni i utrata zdolności wiązania. Pokrywanie wytartej powierzchni kolorem. Użycie fiksatywy, aby kolor lepiej przylegał. Tworzenie efektów plastycznych gumką 48-49

• **Fiksatywa.** Plamy z fiksatywy. Warstwa fiksatywy może przyciemnić pastele. Nie nakładaj fiksatywy na ostatnią warstwę koloru. Podsumowując: zawsze kładź cienkie warstwy. Fiksatywa polepsza przyczepność pasteli do papieru. Utrwalać, aby nie mieszać. Matowa fiksatywa. *Nakładanie fiksatywy za pomocą ustnego rozpylacza* .. 50-51

• **Malarstwo pastelowe w praktyce 1. Szkicowanie.** Kadrowanie, kompozycja i struktura. Proporcje i podziały przestrzeni. Wstępny szkic: pociągnięcia i linie. Określanie poszczególnych planów: cienie. Ustalanie granic głównych części rysunku. *Gdy szkic staje się dziełem sztuki* 52-53

• **Malarstwo pastelowe w praktyce 2. Pierwsze kolory.** Malowanie odcieniami: relacje kolorystyczne. Czy kolorem można harmonizować? Struktura obrazu a kolor. Szkicowanie kolorem. Gamy tonalne pasteli. Pamiętaj o obszarach światła i cienia. *Kolory blade i wyraźne* 54-55

• **Malarstwo pastelowe w praktyce 3. Podkreślanie.** Nakładanie intensywnych kolorów. Rytm, kierunek, faktura. Wzmacnianie czystymi kolorami; użycie dostępnych gam kolorystycznych. O prawdziwej wartości tonalnej. Nakładanie impastów. Szkicowanie, wypełnianie, podkreślanie. Barwa papieru pod pracę pastelową. Pamiętaj o płaszczyznach: malowanie odcieniami. Pamiętaj o rozświetleniach. *Praca bez rozmyć* 56-57

• **Malarstwo pastelowe w praktyce 4. Rozmazywanie i wycieranie.** Rozmazywanie: osłabiamy kontrasty. Rozmywanie gradacji. Wycieranie i rozmazywanie. Synteza i szczegóły. Światłocienie. Po-

prawianie konturów. Nieustanne sprawdzanie. Dodawanie koloru. *Rozmyta praca* 58-59

• **Malarstwo pastelowe w praktyce 5. Ostatnie poprawki.** Ostatnie poprawki. Połysk i wartość tonalna. Rozświetlenia. Powierzchnie a rozświetlenia. Refleksy, kolory i cienie. *Sugerowanie rozświetleń kolorowymi impastami* ... 60-61

• **Temat dzieła i cel artysty.** Artysta i temat. Interpretacja. Malarstwo kameralne. Aranżacja i montaż. Tworzenie kontrastów kolorystycznych. Pastelowe medium. *Podział gatunków malarskich* 62-63

• **Martwa natura.** Nauka komponowania martwej natury. Perspektywa w martwej naturze. Oświetlenie. Wariacje tonalne. *Motywy kwiatowe: uchwycić kolor* 64-65

• **Pejzaż.** Pejzaż w historii malarstwa. Kompozycja pejzażu. Wskazówki. Zaczynj malować to, co widzisz. Cel i wybór. *Niebo* . 66-67

• **Pejzaż miejski.** Perspektywa. Ukośne płaszczyzny. Kompozycja tematu. Szkic tonalny. Paleta neutralna: szare dżdżyste dni i beton. Pejzaże miejskie a wiejskie. *Malarstwo „pocztówkowe”* 68-69

• **Pejzaż morski.** Rysowanie pejzażu morskiego. Perspektywa łódek. Linia horyzontu: głębia obrazu. Pejzaż z dużym akwenem: malowanie morza. Odbicia. Łodzie jako temat obrazu: pierwszy plan. *Niepowtarzalne pejzaże morskie* ... 70-71

• **Postać.** Postać malowana pastelami: bogactwo możliwości. Znaczenie szkicu i szybkiego rysunku. Poza i kompozycja. Atmosfera: światło i kolor. Kolory cieliste. Ruch i gesty. *Manekin ze stawami* 72-73

• **Portret.** Poza i kompozycja. Rysunek, ekspresja, kolor. Kanon rysunku głowy. Perspektywa w portrecie: skrót perspektywiczny. Bryła i światłocienie wyrazu twarzy. *Włosy. Portret pastelowy w sztukach stosowanych: reklama* ... 74-75

• **Akt.** Ruch i gesty. Anatomia i proporcje w praktyce. Poza otwarta i zamknięta. Dłonie i stopy. Ujęcie z przodu, z boku i z tyłu. Naturalność i sztuczność. Ubieranie

nagiej postaci: tło i tkaniny. *Kolory ciała i rozświetlenia* 76-77

• **Postać ubrana.** Postać w ubraniu: szczegół czy plan ogólny? Różne tkaniny i faktury. Zgniecenia i fałdy. Malowanie tkaniny. *Refleksy na ciele: barwa otoczenia* 78-79

• **Zwierzęta.** Malowanie zwierzęcia: trudności. Istota ruchu: szkicowanie i kadrowanie. Różne faktury – różne zwierzęta. *Galeria zwierząt* 80-81

• **Efekty wodne.** Pastele nakładane z wodą. Papier pastelowy czy akwarelowy? Pastele jako medium wodne. Malowanie pastelami z wodą. Pastele wodne: ograniczenia i zalety. *Pastele można łączyć z dowolnym medium wodnym* 82-83

• **Kredki świecowe.** Kolory kredki: kompozycja i techniki. Co wspólnego mają kredki z pastelami? Kredki nakładane „na zimno”. Kredki świecowe jako ochrona. Kredki a terpentyna. Stopienie kredki świecowej. Malowanie „w negatywie”. *Woskowe sgraffito* .. 84-85

• **Pastele olejne.** Pastele olejne. Rozpuszczalne w oleju linowym i terpentynie. Inna konsystencja. Grube impasty. *Sgraffito. Kredki świecowe i farby olejne* . 86-87

• **Techniki łączone 1.** Pasuje – nie pasuje: media suche. Pastele można łączyć z wieloma innymi mediami malarskimi. Podłoże. Węgiel drzewny, kredki Conté i pastele. Pastele i kredki świecowe. *Techniki łączone z różnymi mediami* 88-89

• **Techniki łączone 2.** Techniki mieszane z użyciem pasteli i mediów wodnych. Pastele i flamastry (zmywalne wodą). Pastele i akwarele. Pastele i gwasz. Kredki, akwarele i gwasz. Pastele i farby akrylowe. Pastele łączone z medium olejnym. *Picasso: pastele i gwasz* 90-91

• **Konserwacja pracy wykonanej pastelami.** Estetyka a konserwacja. Kolor *passé-partout*. Obromowanie. *Zawieś obraz w odpowiednim miejscu* 92-93

• **Rady praktyczne** 94-95